

**Kiryat sanz
Netanya - Israel**

חבר הבר"ץ דק"ק קרית צאנז נתניה
וראש הכוללים ומראשי כוללי ש"ס
מח"ס שו"ת ישיב יצחק מ"א חלקים
זכרון חיים אורח חיים
ישיב יצחק - חושן משפט ב' חלקים
ישיב יצחק - אבן העזר ח' חלקים
ישיב יצחק שמות גיטין, סדר גט, וסדר חליצה
ישיב יצחק - יורה דעה ג' חלקים

ער"ה אלול תשע"ז

בנידון כשרות העופות ומסורת הדורות למיניהן

**לכבוד הגאון הגדול מגדולי פוסקי דורינו ש"ב
הרב משה שטרנבוך שליט"א ראב"ד עדה
החרדית בעמח"ס שו"ת והנהגות, מועדים
וזמנים וש"ס חשובים – ירושלים**

מכתב הדר"ג בענין כשרות העופות שנאכלין בכשרות במסורת יותר מיובל שנים, ובנידון חשש איסור על העוף 'ברקאל' החדש קבלתי בזמנו ומעכ"ת א"צ לדידי ולמטעלתי, אך לכבוד התורה אמרתי אבוא בכתובים.

הדר"ג דן בנידון החששות סימני טומאה שיש בעוף 'ברקאל' דאין בו מסורת ואין בו סימני טהרה. וכתב הם באין עכשיו בטענה שכל העופות היום (פטם), תחילת יצירתן מצוי שהנקיבה טמאה, ולכן אסורים עד עולם, וכשלו ונכשלו ח"ו בית ישראל כולם בעוף טמא היום.

אמנם לפני שאסביר הלכה, כשם סומכין על מסורת מקום, שאין הקב"ה מביא תקלה, כ"ש אם נתפשט בכל העולם בוודאי כשר ועדיף מסורת.

ולדעתי מצוה לקרוא יחד הרבנים בארץ ובחו"ל שיאשרו שאין חשש שלא יהא לבו נוקפו, ואין לי כח לטפל בזה רק מתבאר שהמטיל מום בעם ישראל תחילתו להחמיר וסופו להקל. ע"כ.

כעין דבר זה כבר האריך מרן הד"ח בתשובותיו בכו"כ תשובות ביור"ד ח"ב ובהשמטות עיין יור"ד ח"ב (סי' מ"ו מ"ז מ"ח). ואעתיק קצת דבריו בהמשך התשובה.

החששות וסימני טומאה שיש על העוף ברקאל

שו"כ מע"כ ודעו על העוף החדש 'ברקאל' מרננים, דאף שלא הרכיבו, יש בה חשש סימני טומאה ממש. וידידי הגאון הרב שמואל ברנסדופער שליט"א בדק התנהגותו מול עופות שלנו בחילוק אצבעות, וטוען שעוף זה קרוב לטמא, וכן בענין דורס טוענים שבשינוי אכילה נעשה דרוסה כמבואר ברש"י נדה (נ' ע"ב) וטוענים שבעוף הזה אין האכילה כאצלנו בעופות, ואם נכונים הדברים לא מספיק מסורת דאין החיסרון רק שאין להם מסורת רק ספק בעיקר הסימנים שלהם וכן לא נקרא מסורת מה ששוחטים בודדים בא"י רומניה ואונגריין שחטו כזה, ורבים מעידים שלא נתפשט בציבור שמה. ע"כ.

ונתקיים בעוה"ר מש"כ בוידיו של רבינו ניסים היום בתפילת יוה"כ קטן את אשר התרת אסרתי ואת אשר אסרת התרתי וכמש"כ ג"כ הגאון הרב לנדא שליט"א גאב"ד בני ברק במכתבו שנשלח לנו וגם נתפרסם שהתריע בסערות נפשו גודל המכשילה בזה והסכים מש"כ במכתבכם והוסיף לא רק ספק רק הוא ודאי עוף טמא ואולי זה הכוונה שאומרים על סדר על חטא ביודעים ובלא יודעים והבן. וכבר אמרו שנקודת הכסף לא מטהרת איסורים. וד"ל.

וכי' שם הרב לנדא שליט"א במכתבו בתו"ד מי יודע אם לא כל מיני הכשרים אשר הכשילו את הציבור הם הביאו המצב הנורא הזה, ואוסיף עוד נקודה ידוע גודל החששות שיש בפילטרים במקוואות כמו שהתריע

ג"כ מעכ"ת בתשובותיו שו"ת והנהגות חלק ה' (סי' ר"ע-רע"ב). והן הכשירו זאת הגם שגדולי הפוסקים הרבה כ' שזה פוסל המקוה וכן פסק הגאון הגדול ר' פישלי הערשקאוויטש זצ"ל מגדולי הפוסקים בארה"ב וגם להמתירים א' שלמחן הד"ח פילטער פוסל המקוה ובשביל בצע כסף נכשלים גם החרדים לדבר ה', עיין שו"ת דברי יציב יור"ד ח"א (סוף סי' קי"ד) שכי' הרא"ה בהקדמתו בדבר שנוגע לקדושת ישראל צריכים לחוש לכל הדיעות וכ"ה מרן הד"ח בתשובותיו רבות פעמים עיין ד"ח יור"ד ח"א (סוף סי' מ"א ומ"ז). וכי' שם מרן בדברי יציב וכן נוהגין בכל תפוצות החרדים יראי השם לעשות מקוה מהודרת לכל הדיעות.

ובשו"ת דברי יציב או"ח ח"א סי' נ"ה אות כ"ג (ד"ה ועכ"פ) הביא מש"כ המאור ושמש ריש פרשת אמור דבלי טבילה כשירה א"א בשום אופן להגיע לגופי תורה ומצוה ע"ש מש"כ מהבעש"ט והנוע"א זי"ע. והבן

ומי לנו גדול מכבוד מו"ר זי"ע און ישראל וקדושו בעל ה"שפע חיים" זי"ע שמסר נפשו להעמיד חומת הדת בכלל וכשרות הבשר בפרט עוד מקדמת דנא בשנות ראינו רעה בשנות השואה שבמס"נ ממש נשמר אפי' מחומרא כמו שאמר בדרשותיו רבות פעמים ועוד אח"כ בכתב ובע"פ.

וכבר העידו כמה גדולי ישראל שלא עמדו אז במבחן וגם נכשלו אח"כ ואעתיק מש"כ בספרי שו"ת ישיב יצחק חלק מ' (סי' ל"ו) בנידון זה מה שסיפר לי הרב גרינוואלד זצ"ל שהי' ראש ח"ק במונטריאל שהרה"צ האדמו"ר מפאפא זצ"ל בעל הויחי יוסף היה דודו ובא אליו וא"ל ששוחט אחד שבא ממדינתו ששוחט גם לקהילות חרדים בגבול האדמו"ר הנ"ל חשוד על דברים חמורים מאוד ופסול לשחוט. האדמו"ר מפאפא זצ"ל ענה לו שאיננו בכח כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זי"ע למסור נפשו על "לא תגורו בפני איש". וד"ל.

ולחיבת הקודש אעתיק מדברות קדשו של מו"ר כ"ק השפע חיים זי"ע בחורש"י פרשת שלח תשל"ט אז היה שערוריה בנושא כשרות אמר וז"ל: יודע אני שעקב הכרזת איסור זה על הבשר יהיו מהנוגעים בדבר שיתקוממו נגדי ויחרפוני, ואולי אף יאיימו עלי כמו שכבר היה מעשה כזה לרב אחד כאן באמריקה, אולם בכל זאת לא נמנעתי מלומר דברים אלה ברבים כי ידעתי שלא אצא ידי חובתי עד שלא אדרוש זאת, ולא איכפת לי מה יאמרו הבריות, ואינני חת וירא משום אדם, כפי שבטבעי מעולם לא יראתי וכו', ע"כ לשון קודשו ועוד האריך בזה שם.

וביותר הדבר חמור שבעתים שהמערערים סומכים על העוף החדש על מחקרי חכמי הגויים כמש"כ הגאון הרב לנדא שליט"א וע"ז בונים מסורת אעתיק מש"כ כ"ק מרן זי"ע בעל השפע חיים בשיעור חורש"י נדפס בליקוטי ד"ת (חלק ט"ז) שהאריך בדברי קודשו (להלכה) אודות מי שרצה לאסור אכילת דגים מכח איזה מחקר מדעי שבכל דג נמצאים אלפי תולעים זעירים ביותר שא"א לבדקן.

וא' על חובת האמונה בחכמי התורה שכל רז לא אניס להו גם בעניני טבע העולם והיצור, וכל דבריהם אמיתיים ונכונים שרירים וקיימים דתורה כתיב בה אמת (ע"ז ד' ע"ב) והיא נקראת חכמה שהיא היא החכמה הגדולה שבעולם וחכמי התורה הקדושים הן הן החכמים ויודעי האמת.

אין להביא רא' מדעת לקביעת חז"ל

ובעוה"ר בזה אחד ממדוי הדור שחוקרים ולומדים אצל הגויים ושותים בצמא ובשקיקה כל מילה היוצא מפי המדענים הפרופסורים למיניהם..

ולא שת לבו לדעת שהגוי המדען הגיע למסקנתו על פי השערות ודמיונות בדויות מלבו הטמא וללא כל בסיס יציב ואיתן וכמו שרואים בעליל שללא כל בושא הם מהפכים דעתם מיום ליום מן הקצה אל הקצה.

קביעתם המדעית לאסור ע"פ הדגים גובל בדברי מינות להכחיש דברי חז"ל

והוסיף מרן ובעוד שבתחילה חשדתי שהדברים נכתבו מתוך מגמה מסחרית על ידי בעלי שוק הבשר אשר כתוצאה מפרסום החשש על דגים יתרבו אוכלי בשר, נוכחתי לראות בסוף שאין כאן אלא דברי מינות

ואפיקרסות להכחיש דברי התורה וחכמיה. עכ"ד קדשו. (וכשלמדנו וציוונו מו"ר זי"ע לכתוב תשובות להלכה נצטוותי מפ"ק להעתיק תשובותיו ופסקיו ללא חת).

וכ"ה בספרי שו"ת ישיב יצחק חלק י"ב (סי' י"ט) בנידון רב א' שרצה לאסור דבש הנעשה ע"פ חוקרים מדבורים שלוקקים זיעת שרצים וזוחלים מהעלים באילני סרק. זאת אומרת שהדבש שהתירה התורה לא תופס היום ע"פ מחקרי הגויים. עיין בכורות (דף ז') ושו"ע יור"ד סי' פ"א ועיין מש"כ האוה"ח הק' בספרו פרי תואר יור"ד סי' פ"א להלכה דגם אם טעם ההיתר הוא מגזיה"כ מותר גם דבש צרעין וגזיון וכתב דכ"ה שי הרמ"א ג"כ ולפ"ד גם אם נתפס כשיטת החוקרים הנ"ל הדבש מותר מגזיה"כ וגם לש"פ אין חשש בזה כמש"כ שם.

וכ"ש באין חשש וגם הגאון הגר"ח קניבסקי שליט"א הסכים בזמנו להתיר שהתורה לא חייבתו לבדוק איך נעשה הדבש ע"י הדבורים וכל סוגי דבש דבורים התירה התורה וכאמור הסברתי זאת דגם דבש הנ"ל נעשה כמו שאר הדבש כמש"כ הצי"א ומחקריהם בזה דמיוניי הבל

ביש לו ג' סימנים או רק גם עם מסורת

בעיקר הך דינא פסק המחבר בשו"ע סי' פ"ב (סעי' ב-ג) וז"ל ואע"פ שיש לו ג' סימנים אלו אין לאוכלם לפי שאנו חוששין שמא הוא דורס אלא אם כן יש לו מסורת, וי"א שכל עוף שחרטומו רחב וכף רגליו רחבה מותר באכילה אם יש לו ג' סימנים. ורמ"א כתב די"א שאין לסמוך על זה ואין לאכול שום עוף אלא במסורה וכן נוהגין ואין לשנות עכ"ל. וכן כתב הלבוש (שם ס"ב) והשי"ך (שם סק"ח) כתב בשם רש"ל (יש"ש חולין פ"ג סי' קט"ו) להתיר בג' סימנים וחלק עליו.

האם זה מדינא או מחומרא

ומרן הד"ח בשו"ת יור"ד ח"ב (סי' מ"ח) האריך בזה וכתב והנה לפי הנראה מדברי הרשב"א בתורת הבית ארוך (בית ג' שער א' דף ס"ה ע"א) ובחידושי (הנ"ל) שכתב שמפני רבוי הפירושים אין לסמוך לאכול אלא במסורת, וכן כתב רש"י עכ"ל. אלמא דלא משום חומרא פסק הרשב"א דאין לאכול בג' סימנים רק ספיקא פירוש דשמעתא וכן נראה מדבריו בתשובה (ח"א סי' רי"ב) שהביא הב"י וכן מטין דברי הלבוש (ס"ב) מחמת שרבו הדיעות על איזה מהן יש לסמוך לכך אין לסמוך ולאכול שום עוף אלא אם כן יש לו מסורת משמע דלא משום חומרא מחמירין רק הוא ממש ספק וכן נראה מהמחבר.

רק הרמ"א ז"ל דהחמיר אפילו ביש לו חרטום רחב הוא מחמת חומרא וכן כתב בדרכי משה (סק"א) עי"ש בד"ח הסבר הרמ"א.

ע"כ כתב שם הד"ח ע"פ הרמ"א הנ"ל כיון דאבותינו חכמי אשכנז אסרו אפילו בד' סימנים בלא מסורת כן ראוי לנו ולבנינו שלא לשנות מנהג אבותינו. ובניד"ד עוף 'ברקאל' אין לו מסורת וביותר שיש לו סימני טומאה כמש"כ במכתבכם שהעתיקתי לעיל, וגם שינוי במבנה ובגוף הנוצות וכן הי' מטילות ביצים כד וכד כמש"כ הגאון הרב לנדא שליט"א במכתבו. ושוב קיבלתי מכתבכם מב' אלול שיש שינוי גדול בעוף ברקאל מהעוף הבאלדי הישן ועפ"ז יש לו (לברקאל) חזקת עוף טמא ועיין מש"כ לקמן מהגה"ק בעל הדברי יחזקאל זי"ע.

עוף טמא אם מתעברת מטהור

ובעיקר הדבר במה שדנתם בזה מש"כ המעוררים שלא כדת כנ"ל עיין תוס' נדה נ' ע"ב (ד"ה תרנגולתא דאגמא). הזכר אסור לפי שאין לו סימני טהרה ולא שרי מטעם כל היוצא מן הטהור טהור שהרי האם לא ילדה האפרוח אלא ביצים הטילה והאפרוח מעפרא קא גדיל ונאסר ממילא ע"י סימני טומאה, ונקבה נמי אין לאוסרה למאן דאסר זה וזה גורם דהא אפרוח לא יצא אלא מן הביצה ומעפרא קגדיל כדפרישית. ומיהו נראה עיקר ששני מינים הן והמין שקורין תרנגולתא דאגמא שרי והמין שקורין תרנגול דאגמא אסור הזכר והנקבה דאין נראה שמין אחד חלוק הזכור מהנקבה, ועוד כיון דלא הוי מעופות טמאין הכתובין

דבהנהו בכל מין יש זכר ונקיבה משום סימני טומאה אין לאסור עד שיהא בו כל ד' סימנים דמנשר ילפינן. עכ"ל התוס' שם ולכאוי' ב' דיעות בזה.

וכבר האריך בזה מרן הד"ח בתשו' יור"ד ח"ב (סי' מ"ח) לדחות מש"כ רב אחד דלא מתעברת וזל"ק ומה דכתב מעלתו להתיר מחמת שטמא אינו מתעבר מטהור והביא רא"י מתוס' דנדה (אמר המגיה אולי צ"ל מתוס' סכורות ז' ע"א ד"ה חוץ) שכתבו דמין אדם מעובר משמע דמין עוף לא מעובר והנה כבר הודעתי להד"ג דלא כן כתבו התוס' נדה (דף נ' ע"ב) גבי תרנגולתא דאגמא דמעברת טהור מטמא וכן הסכימו הרבה ראשונים לדבריהם, מובא במרדכי חולין פ"ג (סי' תרמ"ב) וביים של שלמה חולין פ"ג (סי' קט"ז) וכן העלה בספר בית אברהם (בקונטרס משפט שלום).

וכן נראה בהדיא שהתוס' במסקנא סבירא להו הך סברא דטמאים מולידים מטהורים שהרי לא סתרו דבריהם, ורק כתבו ועוד נראה כיון דלא הוי מעופות הטמאים וכו' אין לאסור עד שיהא בו כל הד' סימנים דמנשר ילפינן כו' עכ"ל. ולא כתבו בפשיטות דאין טהור מוליד מטמא אלא ודאי דטהור מוליד מטמא ולא יחלקו עליהם במציאות וזה ברור ולכן אין נאכל בלא מסורת דהא אנן חיישינן שהמה מ"ט עופות שיש להם ג' סימנים ואינם דורסים והי"ט עופות טמא אפילו יש לו סימני טהרה. (ד"ח שם ד"ה והנה ובד"ה עוף).

גדר שכן ונדמה

ועיין בד"ח שם דאמרי' שכן ונדמה להתיר וז"ל שם דלא מיקרי שכן רק אם שלחוהו לעוף והוא מתדבק בטמאים ולפניו גם טהורים ושבק לטהורים אמרינן מסתמא ממינו הוא אבל באם חובשין עוף טמא אצל עופות טהורים ומינים טמאים אין נמצאים שם כלל מסתמא הולך בצוותא עם הטהור דנהי שאינו ממינו הוא מסוג שלו עכ"פ ולכן לא נקרא זה שכן עם הטהורה.

ולעשות רצון צדיק בקשני הגה"צ הרב חיים מנדל שטייגר שליט"א ראש כולל דברי שמואל לפרסם בשמו שבחן ב' העופות ויש שינוי גדול בין העוף הישן שנאכל בזמנו בשנת ת"ש לעוף ברקאל ולכן אין לו מסורת כלל ואסור לסמוך על המעידים להיפך ולכן אסור לאכלו. ע"כ.

המשך מהנ"ל – באינו דומה לעוף טהור במבנה גופו או יש שינוי נוצות בגופו או ברגליו אסור – גדר היוצא מן הטמא אי אסור או דינו כטמא או בעוף מותר דל"ש חשש זוז"ג – אין חשש הכלאה ותערובת גנים בעוף הישן (פטם) כלל – אי יש חילוק בהנ"ל בין אפרוחים לביצים

והוסיף שם הד"ח יור"ד ח"ב (סי' מ"ח) גם נדמה איננו דומה כלל לטהורה לא בגידול רחבו וגופו וגם לא באבריו כאשר הגידו והראו לי שאבריו בגופו לערך אברי עופות שלנו אינם שוים וגם נוצות ברגליהם וכמעט ראשו ורבו לפי דעתי אינם שוים ולא מיקרי נדמה כמבואר. עכ"ל הד"ח.

ולפי"ז בעוף החדש המכונה 'ברקאלי' כמש"כ מעלתו דאינו דומה כלל לטהורה לאו מין עוף טהור הוא וכ"ש כפי מה שבררתם למכתבכם הנ"ל שיש לו גם סימני טומאה וכמש"כ ג"כ הרב לנדא שליט"א גאב"ד ב"ב במכתב שנשלח אלי שיש לו ממש סימני טומאה אלו שכתב הד"ח שם.

וביותר מזה כתב מרן הד"ח בתשו' בהשמטות (סי' מ"ב) דנסתר ההיתר שהמציאו גאוני זמנינו להיתר משום נדמה לטהור (עיין חולין ס"ה ע"א) וסימני ביצים (עיין חולין ס"ד ע"א) והאריכו בהיתר מכח ספק ספיקא וזה אינו כלל דבהדיא מבואר ברבינו ירוחם דלמנהג בני אשכנז אסור לנו ולא מהני דומים יע"ש בדבריו ולכן אסור לאכול בלא מסורה מארץ הקדושה עיי"ש בנידונו המסורת בזה, ולפ"ד מעכ"ת והגאון הרב לנדא יש איסור על העוף החדש ברקאל שהוא טמא.

ובעיקר מה שדן הד"ח בעופות בזמנו להתירם שיש לו כל הסימנים והמסורת כתב שם הד"ח בשו"ת בהשמטות (סי' ז' וסי' ח') ששוב נודע לו שכמה וכמה תלמידי חכמים יראי השם שהיו אצלי מארץ הקדושה ושאלתי אותם, ואמרו כולם פה אחד שאוכלים אותם בארץ הקדושה, ועל פי מסורה הזאת התרתי אותם, ולא חזרתי מדברי עד עתה.

ורק אחר כך שמעתי כי יש עוד איזה מין הנקראים קארקחינער הינער ושאלו אותי עליהם, ואמרתי כי על עופות הללו לא אומר לא איסור ולא היתר, כי אין לי מסורה עליהם ולא שמעתי מפי עדים נאמנים אם אוכלים אותם באיזה מקום על פי היתר מגדולי הקדמונים. ע"כ לשון הד"ח שם.

וגם בשו"ת מהר"י אסאד חל' יור"ד (סי' צ"ד) סמך על תשו' מרן הד"ח וסיים דרוח הקודש הופיעה בבית מדרשו של מרן הד"ח.

ובשו"ת בית שלמה יור"ד ח"א סו"ס קמ"ד כתב בזה הלשון: למעשה איני מתיר עד שיסכים להיתר זה כבוד ידידי עליון הרב הגאון המובהק הצדיק מהר"ח שיחיה אבד"ק צאנז וכו'.

שו"ר בשו"ת שואל ומשיב קמא סי' צ"ו ג"כ מסתמך על מה שהד"ח היתרם משום דיש לו מסורת כמש"כ שם.

גדר היוצא מן הטמא אי אסור או לוקין עליו או דינו כטמא ממש

מעכ"ת דן במכתבו וכתב עיקר יסוד החשש שכ' המעוררין שמא המקור מנקבה שהיא טמאה, ויוצא מן הטמא טמא, אסרינן רק היוצא גופא שהאב טהור ואמא טמאה אוסר הולד, אבל לא נעשה ביוצא הולד טמא רק אסור, וצאצאיו כיון שעכשיו האב ואם בסימנים כשר לכתחילה. בפתי תשובה ר"ס ע"ט שהולד מכלאים יוצא ואסור ולא טמא ומביא כן מיד אליהו, אבל למעשה לא רצה להקל, אבל בדרכי תשובה בשם בית האוצר להתיר למעשה שכן הדין, וכן פשטות לשון הגמרא בבכורות (ו' ע"א) שיוצא מהטמא אי אתה אוכלו, ולא קאמר שטמא, והיוצא מן הטמא טמא היינו רק שדינו כטמא לאכילה, אבל במציאות הוא עוף טהור.

ואף שלמעשה ביד אליהו לא רצה להתיר, וכן בערה"ש, נראה ראייה ברורה כדבריו להתיר, חז"ל מסרו לנו סימנים לטומאה, ואם יש בו סימנים אלו דוקא טמא, וכל זמן שאין סימנים אלו יש לסמוך שטהור, ותמוה הלוא אפשר שנולד מן הטמא ולא מועיל מה שאין בו הסימנים, ואין לומר דלא שכיח, שמתרנגול אחד עם צאצאיו מתרבים דור דור, אלא לא נעשה טמא אלא בסימנים וכשאלו סימני טומאה טהור, ורק דור ראשון ממש אסור וזה אינו מצוי כלל היום אפילו אחד ממליון וכי ע"כ.

מה שציינתם להפתחי תשובה הוא שם (סק"א) ערוך השולחן שם (סק"ג) ודנו הפוסקים בעוף אי דינו בבהמה או לא וכמש"כ החת"ס ושו"ת בית שלמה וכבר הבאתי לעיל מש"כ בזה הד"ח.

שו"ר שגם מעלתו דן בזה וכתבתם דמה שכתבו המעוררים שיש חשש על העופות הכשרים להכלאה כתבתם הלא ספק אי בעוף טהור וטמא מזדקקים להביא ולדות וכמו שנסתפק החת"ס, ואפילו אפשר הסבירו לי מומחים שטהור בטהור מוליד הרבה יותר ביצים בהרבעה מטמא, ולכן אולי לנסינות עשו טמא עם טהור, אבל למעשה אין לחשוש כלל לדורות עם טמא שלא כדאי להם ואין חשש בזה אף אם יש הכלאה או גנים טהור וטמא, כן הסביר מומחה גדול, ובהכלאה לא משתנה המין.

ע"פ האמת אין חשש הכלאה או תערובת גנים בעופות הישנים הכשרים

שו"כ מעכ"ת, דכעת התקשרתי בטלפון עם פרופסור אביגדור כהנר ממכון ויצמן, שמפורסם לתהילה כמומחה עולמי ואישר שהוא מאשר דאין הכלאה בין טמא וטהור כלל, וגם אינו כדאי ומסחרי כלל, ואין היום הכלאה דרך גנים שנאסר כמזיק לבריאות, ויש הכלאה כל הזמן בסוג קורניש או פלימוט וויט רוק, ומכליאים בכל מיני צורות, שכמו בבני אדם רך ושמן גדול וקטן וכו' כך בעופות הללו, ומאשר שבטמא לא מכליאים שלא מצליח, וגם לא כדאי, אין ניגוד חשש כלל, ואם הרכיבו בכמה מינים היינו בטהורים לבד. משא"כ על העוף החדש ברקאל יש סימני טומאה ואין מסורת כנ"ל.

ובעיקר הדבר כבר דן כעין זה בשו"ת חת"ס יור"ד (סי' ע"ד) שנשאל ע"ד בר אוזות שהזכר שהי' ביניהם הוא מבר אוזא הבר שאנו נוהרים מלאכלם מפני שאין לנו מסורת וכמ"ש בצמח צדק ובקונטרס פני נשר וכאשר כתוב אצלינו במקומן באורך ואותן בר אוזות הטילו ביצים וגדלו אפרוחים ונתערבו באחרים הרבה. עיי"ש שנסתפק אי בעוף מתעברת טהורה מטמאה ומ"מ כתב שם דילמא לא אמר ריב"ל אלא בבהמה אבל בעוף שפיר מתעבר טהורה מטמא ונפלין בפלוגתא דחוששין לזרע אב וזה וזה גורם.

באין דומה לאביהם מותרים

שו"כ החת"ס מ"מ נ"ל בודאי אי הי' אפרוחים אלו דומים לזרע אב בדמות אוז הבר ונהי כשלא הי' זכר זה לפנינו הי' מותרים משום כל היוצא מטהור טהור בפרה שילדה מין חמור מ"מ השתא שזה הזכר ביניהם ניוחש לו ונפלין בפלוגתא דזו"ז גורם אבל כיון שאין שום סי' באפרוחים הללו ונדמים ממש למינם רחוק הוא שיהיה מזה האב דוקא וניתלי ברובא דעלמא שאביהם ממינם.

טעם היתר שני משום תערובת

ובשגם שנתערבו ותו ליכא איסור דאורייתא דבע"ח דלא בטלי דרבנן בעלמא הוא כאשר מבואר במקום אחר ובשם דאז הבר גופיה הצמח צדק התירו ונהי דלית הלכתא כוותיה מ"מ אינהו מיכל אכלי וכו' וחוששין לזרע האב גופי' ספיקא הוא ע"כ נ"ל בתרי בני אוזא יאכלו ענוים וישבעו. עכ"ד החת"ס. ובעיקר הדבר כבר הבאתי מש"כ בזה הד"ח מתוס' נדה (נ' ע"ב) וכן האריכו בזה שאר פוסקים להעיר על החת"ס כדבסמוך.

שיטת הבית שלמה גם בוודאי נתעברה מעוף טמא שרי דל"ש זה וזה גורם

הבית שלמה בתשו' חלק יור"ד (סי' קמ"ד) הביא החת"ס הנ"ל וכתב עליו אבל אני תמה על הגאון הנ"ל שלא הרגיש לתמוה עליו דכיון שהאפרוחים הי' דומים ממש לבר אוזות הביתות הטהורים ל"ל להגאון להאריך ולפלפל ולתלות שלא נולדנו מזרע האווז הבר רק מאווז טהור, ות"ל דאף אם נולדו ממנו אין מקום לאוסרם דאף אם נימא דזו"ג אסור כמ"ש התוס' בנדה (דף נ' ע"ב) לשיטת רש"י בהך דתרגולתא דאגמא דמש"ה הנקיבות שיש להם סימני אהרה מותר אף שהתרגול דאגמא אסור, ונאמר דזו"ג אסור משום שהאפרוח לא יצא אלא מן הביצה ואימת קגביל לכי מיסרח ואז עפרא בעלמא הוא, והוא ממש נידון החת"ס ודברי התוס' ברורים שכן מפורש בש"ס בתמורה לענין ביצת טריפה.

ועכ"פ כיון דאפרוח הנולד מביצה אסורה מותר מה"ט מכ"ש מביצת עוף טהור אף שנתעבר מעוף טמא וזו"ג אסור דאין חשש עלה אפרוח כמ"ש התוס' בנדה הנ"ל.

ובעיקר הדבר עמש"כ הר"ן פ' אלו טריפות דכ' לתרץ הא דצריך קרא למשרי ביצה מטהור ול"ה היוצא מן החי הא כיון דאפרוח שלו טהור היא נמי טהורה ע"כ דאי לא הי' כל היוצא מן הטמא טמא וכתב וז"ל דאפילו ביצה טמאה אפרוח מותר דאפילו אפרוח של ביצה טריפה שרינן משום דלכי מיסרח הוא דקא גביל וכו'.

ובשיטת הרמב"ם ה' מאכ"א פ"ג (הי"א) ע"ש במ"מ שאוסר ומ"מ יש לדון ב"ל סימני טהרה אי יודה דשרי וכבר דנו בזה האחרונים עיין א"ב ה' טריפות (סי' י"ד) ושו"ת עמודי אש (ע"ט ע"ב) ומ"מ כיון שלפי האמת בעופות הישנים (פטם) אין חשש תערובת אין להאריך בזה.

ולפי"ז בניד"ד מה שכתבתם שמעוררים על העוף הכשר שעירבו בו עוף טמא אפי' אם הי' אמת כדבריהם אין חשש על האפרוח כיון שיש בהם סימני טהרה ועיי"ש בשו"ת בית שלמה (סי' קמ"ח) שדן בזה שנית וכתב דרך בנשתנה תמונת האפרוח למין עוף טמא אסור משא"כ בניד"ד נשאר העוף הטהור בצורתו ובסימני טהרה ובמסורת. (עיין בדרכי תשובה יור"ד סי' ע"ט (סי' כ"א) שלא העתיק כ"כ) ועיין גם בית שלמה יור"ד (סי' ס"ח).

ולפי"ז קמה וגם ניצבה פסק מע"כ בכשרות העוף סוג פטם שנאכל יותר מיובל שנים והמעוררים שלא כדת (וגם יש להם נגיעות בדבר), כיון שיש לעוף פטם סימני טהרה ואין לו שום דמיון לסימני טמאה כבר פסק הד"ח דעוף נאכל במסורה וכמו שהסכימו עמו גדולי הדור כנ"ל השו"מ והמהר"י אסאד והבית שלמה ושאר גדולי הפוסקים.

וזה אפי' אם היה בהם חשש הכלאה עם טמאים או תערובת גנים וכ"ש כפי שכתבתם על ידי בירור גדולי הרבנים ומומחים בעל שם עולמי שאין בהם שום חשש הכלאה ותערובת גנים ויאכלו ענפים וישבעו וכמש"כ גם הרב לנדא שליט"א גאב"ד ב"ב.

אי יש חילוק בין אפרוחים לביצים

ובעיקר הד' דינא דן שם בשו"ת בית שלמה הנ"ל ביש תערובת וכ' אמנם האמת היא שבביצים כבנידון החת"ס וגם בניד"ד אין מקום לאסור אף למ"ד זו"ג אסור. כיון שכו' התוס' שם משום דס"ל לר"א דאף למ"ד זו"ג מותר מודה בביצה שאסור משום דאגודה בגופא דמין ע"ש בר"ן וכו'.

וכן שכך ה"ה להפך בביצה מכשרה שעובר מטרפה לא הוי זו"ג משום דכגופה הוא ואף למ"ד זו"ג אסור מותר בביצה מה"ט דדא ודא אחת היא כמבואר בש"ס בבכורות ד"ז וכו'.

שו"כ שם כפי ששמעתי הביצים הנולדים גם התרנגולים הישנים שנתעברו מתרנגולים החדשים דומים הרבה לתמונת הביצים מהתרנגולת החדשים וניכרים מהביצים שהם מעיבור התרנגולים הישנים ולזה דבר רחוק לומר שנתעברה מתרנגול ישן ונדמה צורת הביצה או האפרוח לצורת שלמין אחר כמבואר להדיא נמי מדברי החת"ס שדן הכי ע"ש וכ"ה שו"פ בזה ואכמ"ל בזה כיון דבניד"ד אין חשש תערובת גנים והכלאה כלל כמש"כ מעכ"ת והגאון הרב לנדא שליט"א כנ"ל.

עוף חדש באינו שוה לגמרי אפי' דומין בתמונתם אסורין

וכבר התריע ע"ז רבינו הקדוש משינוא זי"ע בס' דברי יחזקאל בשו"ת (סי' כ') וכ' שם בשינויים בגידולין אסורים והוסיף שם וז"ל ק זה כוונת המחבר ביור"ד סי' פ"ב (ס"א) שכתב בזה"ל ועוף טהור נאכל במסורת והוא שיהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור עכ"ל. ולמה התנה שיהיה דבר פשוט הלא כתב מקודם שנאכל במסורת וא"כ ממילא המסורת היא על זה העוף ומה הצריך עוד שיהיה דבר פשוט. נראה שזה כוונתו אם יבא עוף חדש שיהיה ג"כ בתמונה זו רק שעוף כזה לא היה עוד מקודם באותו מקום כמו אלו

שגדולין כאלו לא אכלנו מקודם אין זה מסורת, וכי שם גם שמעתי שביציהם אינם כדים וחדים כשלנו יהיה איך שיהיה ראוי שלא יאכלו.

וכ"ה וכי שם בסימן כ"א וז"ל, וזה הכלל כל עוד שאינו שוה לעופות שאנו אוכלין הגם שדומין להם בתמונתו והשינוי מעט אין אנו רשאים לאוכלן וכ"כ הגה"ק משינווא בהקדמתו לספר איילה שלוחה ע"ש.

ולכן בנ"ד בנידון עוף החדש "ברקאל" ל"מ דאין לו מסורת כפי ההלכה ומסתמכים גם על מסורת הגויים זאת ועוד די"ל גם סימני עוף טמא בגופו וגם בביצים כמש"כ במכתבכם השני מיום ב' אלול וכמש"כ ג"כ הרב לנדא שליט"א גאב"ד בני ברק וגם יש שינוי במבנה גופו ומשונה בנוצותיו. א"כ יש חשש עוף טמא עליו כנ"ל כמש"כ מעלתו דיש לפרסם שאסור לאכלו ותחזקנה ידי הרבנים הגאונים העומדים בפרץ על חומת הכשרות.

המורם מכל הנ"ל:

בעיקר הך דינא כבר פסק הרמ"א דגם בעוף שיש לו סימנים צריך ג"כ מסורת.

וכבר כתבו גדולי ישראל דאין לסמוך על מסורת ומחקרים של העכו"ם כמו דאיתא בש"ס ובפוסקים לענין כמה וכמה דינים וכך האריך בזה מו"ר זי"ע דקביעת המדעית של עכו"ם לסמוך עליהם גובל בדברי מינות.

ובעיקר שיטת הרמ"א הנ"ל שצריך מסורת גם כשיש לו סימנים כבר כתב מרן הדברי חיים בתשובתיו דלא רק מחומרא רק מדינא ואין לשנות מנהג אבותינו חכמי אשכנז.

וגם בנ"ד בעופות החדשות בזמנו האריך הד"ח בתשובותיו הרבה וחקר המסורת שלהם גם אם נהגו כן במדינה שלימה ורק סמך על מסורת של רבנים צדיקים יראי ה' באמת כמו שהאריך בזה בכמה וכמה תשובות ועל סמך פסק של הדברי חיים הסכימו עמו גדולי הדור בזמנו השו"ם בתשובתו והבית שלמה ומהר"י אסאד בשו"ת יהודה יעלה כתבו בפירוש לסמוך על הדברי חיים הנ"ל.

ובעיקר הדין גם אם באמת נתערב עוף טמא ועוף טהור דנו אם במציאות מתעברות טהורה עם טמאה והאריך בזה מרן הדברי חיים והביא רא"י מתוס' נדה למסקנא דטמאים מולידין מטהורים ולכן כתב שם לחזק דבריו דאין עוף נאכל בלא מסורת.

וכן דן שם הדברי חיים בגדר שכן ונדמה וכתב שם דאמרינן כן גם להתיר והוסיף דלא מיקרי שכן רק אם יש לפניו טהורים ושבק טהורים ומתדבק בטמאים אז אמרינן דמינו הוא אבל בחובשין עוף טמא עם טהורים וטמאים אינם נמצאים שם הגם דהולך בצוותא עם הטהור לא מיקרי שכן.

ובעיקר הדבר שם לענין נדמה כ' הד"ח דאם אינו דומה לטהורה לא במבנה גופו ולא באבריו וגם יש שינוי בנוצות ובפרט ברגלים א"כ ודאי יש חשש עוף טמא עליו ואפי' אם בתמונה שוה אם יש שינוי כל דהו כ' מרן הדברי יחזקאל דאסורין.

ולפי"ז בנידון עוף המכונה "בארקאל" אינו דומה לטהורה כמו שכי' גדולי הפוסקים והרבנים המתמחים בזה שיש שינוי במבנה גופו וכן שינוי בנוצות שהם קשים מאוד וכן יש שינוי נוצות שברגלים ולכן העוף הנ"ל יש חשש עוף טמא עליו כמו שכתבתם.

וביותר מזה כתב הדברי חיים בהשמטות סי' מ"ב דלדידן בני אשכנז דנוהגין כרמ"א אפי' דומה לטהורים אסור לאכול בלי מסורת. וכבר כתבתם במכתבם ששלחתם אלי וכן כתוב הגאון אב"ד בבני ברק שבעוף זה אין כלל מסורת ולא זה העוף שנהגו לאכול בדורות שעברו אלא הביאו זאת במחקרי הגויים והיא במדינת בלגיה וכדו'.

ובעיקר חקירתם בגדר היוצא מן הטמא אי רק אסור או יש גם עליו שם טמא והבאתם מה שדנו בזה הפוסקים לענין מין בהמה כעין זה פליגי ג"כ הראשונים הר"ן בפרק א' בטריפות והרמב"ם ומ"מ לא מבעי' ביש לו סימנים די"ל דעוף טהור וכן דן בזה החת"ס בתשובותיו וכתב שם דאם אין דומה לאביהם עוף הטמא טהור הוא ועוד התיר שם משום תערובת, ומ"מ בלאו הכי כתבו הפוסקים הבית שלמה ועוד להקל בזה אפי' ודאי נתעברו מעוף טמא דלא שייך בזה זה וזה גורם כיון דאפרוח לא יצא אלא מן הביצה ואימת קגביל לכו מיסרח ואז עפרא בעלמא וזה כמש"כ הר"ן הנ"ל.

וכ"ז גם אם היה וודאי הכלאה או תערובת גנים עם טמאים אבל כפי מה שכתבתם נתברר בוודאות ע"י רבנים וכן ע"י מומחים בעלי שם עולמי עד הנה אין חשש הכלאה עם עוף טמא וגם לא תערובת גנים עם עוף טמא ובנתיים גם אין אפשרות וכמש"כ הרב לנדא שליט"א גאב"ד ב"ב במכתבו.

ולכן על עופות הישנים (הנקראים פטם) אין שום חשש דנאכל במסורת ע"פ גדולי הרבנים וכל גדולי ישראל סמכו על זה עד הנה ולכן אין שום חשש במה שהעירו המעוררים ואדרבה על עוף החדש "ברקאל" אין מסורת וגם יש לו סימני טומאה, וביותר שנדמה במובנה גופו ובנוצות שבגופו וברגליו לעופות לא כשרים כבר פסקו דאסור לאכלם כנ"ל (כעין מש"כ מרן הדברי חיים והדברי יחזקאל).

ותחזקנה ידיכם וה' אתכם כמש"כ הרמב"ן בפרשתין דברים (י"ז י') כי רוח ה' יתברך על משרתי מקדשו ולא יעזוב את חסידיו, לעולם נשמרו מן הטעות ומן המכשול וכו' יע"ש.

**הכו"ח לכבוד התורה וקדושת ישראל
ובברכת כוח"ט בספרן של צדיקים גמורים
יצחק שמואל שכטר**